

כלכליסט

שלחו להדפסה

גודל פונט

דעות |

בארץ

הפוד קו-אופ ברחוב יוניון

כלכלה ישנה-חדשה: 75% מהעבודה בחנות נעשית על ידי חברי הקו-אופ, שהוקם ב-1973 על ידי עשרה צעירים. הסופרמרקט בברוקלין יכול לשמש משל - יש מקום לקו-אופים אחרים, בישראל הקטנה קראו להן אגודות של הלוואה וחסכון

אריאל רובינשטיין

07:32, 30.10.08

עובר אורח שיחלוף ליד הפוד קו-אופ, ברחוב יוניון בשכונת פארק-סלופ שבברוקלין יתרשם מהאנדרטה המוצבת בחזית המקום לזכר כבאי ברוקלין שקיפחו חייהם בפיגוע התאומים. אם יבחין שליד האנדרטה יש סופרמרקט וינסה לרכוש שם מזון, ייתקל באנשים לבושים באפודה צבעונית עם חזות של מתנדבים במשמר האזרחי, שיביהירו לו בנימוס כי לא יוכל לרכוש דבר בקו-אופ בטרם יתקבל כחבר. בינתיים ישמחו לארח אותו לסיור הכרות עם המדפים.

עשרה צעירים (לפחות חמישה מהם יהודים) חברו ב-1973 כדי לספק מענה לכוחות השוק. אחד מהם, היום מנהל הקו-אופ, אומר לי בצניעות, שבסך הכול רצו להשיג מזון איכותי במחיר שצעירים בשולי המעמד הבינוני יוכלו להרשות לעצמם. מדובר בקו-אופרטיב של צרכנים ולא של עובדים. 75% מהעבודה בחנות נעשית על ידי חברי הקו-אופ. כל חבר, מתחייב לעבוד בקו-אופ כשלוש שעות בחודש. את יתר המטלות ממלאים עובדים ששכרם \$22 לשעה, גבוה בהרבה משכר עמיתיהם בסופרמרקטים אחרים. כמובן שכל הקופאים והקופאיות עובדים בישיבה ולא בגלל אימתו של חוק פדרלי.

מדיניות המחירים בקו-אופ אחידה: עלות פלוס 20%. המחירים נמוכים בכששית מבמרבית הסופרמרקטים בסביבה. חברי הוועד המנהל של הקו-אופ נבחרים על ידי כלל החברים. הוועד קובע את שכר המנהלים (הנקראים "מתאמים"). פעם בחודש מתכנסים החברים (היותר מסורים) לדיון בעקרונות הקו-אופ ומצביעים על המלצות לוועד המנהל.

יש בקו-אופ מדפים של אוכל "בריא" אבל אפשר לקנות שם גם ג'אנק-פוד. כדי לחסוך בשטח תצוגה, המדפים קטנים וממולאים בתדירות. הסדר בחנות למופת. כל מוצר נמצא במקום אחד בלבד. אין מבצעי הנחות. בקופה עושים רק חשבון ולא מנסים לפתות את הלקוח לקנות חבילת סבונים מיותרת. אין כרטיסי מועדון, אין נקודות, אין הגרלות לחופשה בברמודה. גם לא מציעים למכירה משחת שיניים בחצי מחיר למי שיקנה קילו של סוכריות טופי.

ב-1973 הייתה פארק סלופ שדה קרב לכנופיות עבריינים. היום זוהי שכונה חביבה. בדירות המשקיפות אל הפארק כבר גרים כוכבי קולנוע. אבל גם עם הרכב אוכלוסייה בורגני זה, ובטרם המשבר הכלכלי הנוכחי הגיע הקו-אופ אל גבול יכולתו לצרף חברים חדשים.

ההגיון הכלכלי אליו מטיפים בספרי הלימוד בכלכלה אומר שקו-אופ כזה אינו יעיל: ערך העבודה של החברים גבוה בהרבה מהשכר בענף. אבל מושג היעילות הכלכלית אינו מביא בחשבון שלבני אדם יש גם הנאות שאינן חומריות. אנחנו לא אוהבים את התאגידים הגדולים המעצבים את חיינו ונכנסים לכיסנו. אנחנו סולדים מקללת הפרסומות ותכסיסי השיווק. חברי הפוד קו-אופ בפארק סלופ לא רק שפטורים מכל אלה אלא גם חוסכים בהוצאותיהם. ודרך אגב, ככל שהתרשמתי מדובר בסינגל בר הטוב באזור.

רק משברים קשים מכשירים את הקרקע לרפורמות מקיפות. המשבר הנוכחי הצליח לשבור אפילו את אלן גרינספן שהודה ששגה בהערכת יכולתם הכול יכולה של כוחות השוק לפתור את בעיות העולם. זה משבר עמוק דיו כדי להביא להרהור בשינוי כמה סדרי בראשית.

הפוד קו-אופ הינו מציאות שיכולה להיות משל. מלבד פוד קו-אופ יש מקום לקו-אופים אחרים וקודם לכל "כסף קו-אופ". בישראל הקטנה קראו להן אגודות של הלוואה וחסכון. אגודות כאלה עדיין נפוצות בארצות הברית הקפיטליסטית והן מתגאות עכשיו באיתנותן הכלכלית. זו הזדמנות לארגן את חיינו היומיומיים באופן שיקטין את כוח התאגידים ובעלי הממון ויעשה את חיינו שאחרי המשבר קצת יותר טובים וקו-אופיים.